

Helsingfors/Mariehamn 6.2.2007

Nr 5/07

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
19.1.2007, nris 39-41/2007.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 19.1.2007 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård,
2. Landskapslag om ändring av 7 § landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet,
3. LL om ändring av 12 § landskapslagen om hälso- och sjukvården.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Den först nämnda landskapslagen (nedan avgiftslagen) reglerar grunderna för de avgifter som uppbärs av hälso- och sjukvårdsmyndigheten på Åland. I landskapslagen om hälso- och sjukvården intas en hänvisning till avgiftslagen. Bestämmelserna om betalningstid och dröjsmålsränta i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet preciseras.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller landskapets myndigheter samt hälso- och sjukvård på vilka områden lagstiftningsbehörigheten med vissa undantag tillkommer landskapet enligt 18 § 1 och 12 punkterna i självstyrelselagen.

Enligt 27 § 1 mom. i självstyrelselagen hör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag till rikets

Postadress:
Ålandsdelegationen
Länsstyrelsen
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon
växel 018-635270

Telefax
018-635268

Adress i Helsingfors
Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

lagstiftningsbehörighet. Grundlagens 19 § 3 mom. förutsätter att det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, skall tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds-, och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Grundlagsutskottet har bl.a. i utlåtande över en regeringsproposition med förslag till en lag om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (GrUU 8/1999 rd) konstaterat att motsvarande bestämmelse i 15a § 3 mom. i den nu upphävda Regeringsformen har den viktiga dimensionen att klientavgifterna inte får vara så höga att de som behöver tjänsterna inte kan utnyttja dem. Utifrån nämnda lagrum ansåg utskottet att även ett avgiftstak i sak kan motiveras.

Jämlikt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen har landskapet behörighet att lagstifta om grunderna för avgifter som uppbärs inom landskapsförvaltningen och enligt 44 § 3 mom. nämnda lag ankommer det på lagtinget att lagstifta om grunderna för avgifter som uppbärs inom landskapsförvaltningen. Grundlagens 81 § 2 mom. förutsätter att grunderna för avgifter anges i lag. Dessutom förutsätter grundlagens 80 §, liksom självstyrelselagens 21 §, att bestämmelser som berör grunderna för individens rättigheter och skyldigheter anges i lag.

I avgiftslagen har intagits bestämmelser om det maximibelopp en person under ett kalenderår behöver betala för vissa hälso- och sjukvårdstjänster (högekostnadsskydd). I avgiftslagens 5 § anges att avgiften för långvarig institutionsvård (långvårdsavgiften) fastställs enligt patientens betalningsförmåga. Eftersom i avgiftslagen intagits detaljerade bestämmelser om högekostnadsskyddet och uträknandet av långvårdsavgiften föranleder dessa bestämmelser inga anmärkningar i behörighetsavseende.

Avgiftslagens 8 § berättigar landskapsregeringen att besluta att även andra avgifter än långvårdsavgiften skall uppbäras enligt användarens betalningsförmåga. Denna bestämmelse innebär en rätt vidsträckt fullmakt för landskapsregeringen att besluta om grunderna för avgifter. Med beaktande av de i paragrafen angivna faktorer som härvid skall beaktas, av bestämmelsen i avgiftslagens 2 § om att avgiften för en tjänst får vara högst lika stor som kostnaden för produktionen av tjänsten, samt bestämmelserna i landskapslagens 3 § om avgiftsfria tjänster anser Ålandsdelegationen att delegeringsstadgandet inte strider mot ovan nämnda grundlagsbestämmelser. Som jämförelse kan nämnas att enligt 2 § i rikets lag om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992, nedan rikslagen) kan genom förordning stadgas om den högsta avgiften för service och att en avgift får bestämmas enligt betalningsförmågan.

I avgiftslagens 11 § anges att bestämmelser om fastställande av avgifter för vård vars kostnader skall ersättas inom ramen för

olycksfalls- och trafikförsäkringen finns i rikslagen. Ärenden gällande försäkringsavtal utgör riksbehörighet enligt självstyrelselagens 27 § 11 punkt, och bestämmelsen kan med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i avgiftslagen.

Enligt avgiftslagens 12 § får avgifter och ersättningar av dem som inte har hemort på Åland uppbäras på andra grunder än de som anges i avgiftslagen, om inte något annat följer av internationella avtal som är bindande för landskapet. I avgiftslagen anges inte vilka grunder som härvid gäller, men bestämmelsen måste avse de grunder som anges i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet (ÅFS 27/1993) eller annan landskapslag som stiftas om grunderna för dessa avgifter.

I avgiftslagens 13 § 1 mom. har intagits bestämmelser om rättelseyrkande. Rättelseyrkandet utgör en del av förvaltningsförfarande och kan därför intas i landskapslagen. Bestämmelsen i avgiftslagens 13 § 2 mom. om anförande av besvär hos Ålands förvaltningsdomstol är att hänföra till rättsväsendet på vilket områdestiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt självstyrelselagens 27 § 23 punkt och bestämmelsen överensstämmer med 25 och 26 § i självstyrelselagen. I avgiftslagens 13 § 2 mom. har intagits ett stadgande om besvärshänsyn över Ålands förvaltningsdomstols beslut. Motsvarande bestämmelse finns i rikslagens 15 § 4 mom., varför bestämmelsen med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen kan intas i landskapslagen.

Bestämmelsen i avgiftslagens 14 § är, till den del den gäller indrivning av avgifter, att hänföra till utsköningsväsendet som utgör en del av rättsväsendet och bestämmelsen kan med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Ålandsdelegationens utlåtande

Med hänvisning till ovanstående har Ålandsdelegationen med beaktande av självstyrelselagens bestämmelser funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger. Tillämpningen av landskapslagen om ändring av 12 § landskapslagen om hälso- och sjukvården förutsätter att även avgiftslagen träder i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Mäenpää och Olsson jämte suppleanterna Lindholm och Strand.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare